สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยา
ว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์
ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม
ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัย ๑๐
ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น

อ.พ. ๑๘/๒๕๕๓ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมัยสามัญนิติบัญญัติ

จัดทำโดย กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ
โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

เรียกดูเอกสารได้ที่
www.parliament.go.th/library

กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยา ว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัย ๑๐ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นในเวลาจำกัด เพื่อให้ทันใช้ประโยชน์ในการพิจารณากรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๐ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น ที่เข้าสู่การประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ ข่าวจากสื่อต่าง ๆ และ/หรือสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่สมาชิกรัฐสภาและผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง เอกสารประกอบการพิจารณานี้ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑,๒,๓ สำนักวิชาการเป็นผู้จัดทำ และเผยแพร่ทาง www.parliament.go.th/library ผู้ใดนำข้อความหรือส่วนหนึ่งส่วนใดในเอกสารนี้ไปลงพิมพ์ในเอกสารอื่น โปรดอ้างอิงที่มากำกับไว้ด้วย

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ – ๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘ และ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๙

กลุ่มงานบริการวิชาการ
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

		หน้า
๑.	บทสรุปผู้บริหาร กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๐ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น	๑
๒.	กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๐ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น	๓
๓.	ความเป็นมาของพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม	๕
๔.	สาระสำคัญของพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม	๗
๕.	เหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับ	๘
๖.	ความเห็นชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๗.	มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง กรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม	๑๓
๘.	สิทธิชุมชน ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๑๕
๙.	ข่าวจากสื่อมวลชน	๑๖

ผู้รับผิดชอบ

นางวิจิตรา วัชราภรณ์ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางอารยะหญิง จอมพลาพล ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ ๓

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางพุทธชาติ ทองเอม วิทยากร ๘ ว.

นางชนิดา จรรโลงศิริชัย วิทยากร ๖

นางบุศรา เข็มทอง นิติกร ๕

นางมัลลิกา สมบัติศิริ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๖

นางสาวอัชฌา ไตรมาลัย เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

นางสาวเมษณีญา สวนทรัพย์ เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕

นางเสาวภา วาสนา เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑

ตุลาคม ๒๕๕๓

บทสรุปผู้บริหาร

กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 ระหว่างวันที่ 18-29 ตุลาคม 2553 ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น

จากกระแสของโลกในปัจจุบันที่มีแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ ที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมเป็นพื้นฐานและวัตถุดิบในการพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงแห่งหนึ่งของโลก คือประมาณร้อยละ 7-10 ของความหลากหลายทางชีวภาพในโลก จึงเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นแหล่งทรัพยากรพันธุกรรม ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะนักวิจัยและบริษัทอุตสาหกรรมชีวภาพต่างๆ อาทิ ยา เครื่องสำอาง และอาหาร ให้ความสนใจและเข้ามานำทรัพยากรเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อเนื่องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ การนำทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยมีเพียงค่าตอบแทนในลักษณะของการซื้อขาย แลกเปลี่ยนทรัพยากร หรือเป็นความร่วมมือในการวิจัยระหว่างสถาบันในขั้นต้นๆ ไม่มีการพิจารณาให้ค่าตอบแทนหรือการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ต่อเนื่องจากการพัฒนาในแต่ละขั้นตอน และการเป็นเจ้าของร่วมในสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอาง ที่มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์และผลตอบแทนทางการตลาดสูง

หมายเหตุ : ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรา 2 การใช้คำศัพท์ กำหนดให้

1. ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีความผิดแผกแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิตจากทุกแหล่ง รวมถึง, นอกเหนือจากสิ่งอื่นแล้ว, ระบบนิเวศทางบก, ทางทะเลและทางน้ำอื่นๆ และการประกอบรวมทางนิเวศ ซึ่งสิ่งมีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งในนั้นด้วย ในการนี้รวมถึงความหลากหลายภายในชนิดพันธุ์, ระหว่างชนิดพันธุ์และของระบบนิเวศ

2. ทรัพยากรชีวภาพ หมายรวมทั้งทรัพยากรพันธุกรรม, สิ่งมีชีวิตหรือส่วนใด ๆ ของสิ่งมีชีวิต, ประชากร,หรือองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตของระบบนิเวศ ซึ่งมีประโยชน์หรือคุณค่าตามความเป็นจริงและตามศักยภาพต่อมนุษยชาติ

3. สารพันธุกรรม หมายถึง สารใด ๆ ของพืช, สัตว์, จุลินทรีย์หรือแหล่งกำเนิดอื่น ๆ ซึ่งบรรจุหน่วยที่มีบทบาทหน้าที่ในการสืบทอดพันธุกรรม

4. ทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง สารพันธุกรรมซึ่งมีคุณค่าตามความเป็นจริงและตามศักยภาพ

พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม มีวัตถุประสงค์ ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม รวมถึงโดยการเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยีนั้น ซึ่งสนับสนุนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เป็นประเด็นที่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาภายใต้กรอบของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยอนุสัญญาฯ กำหนดให้ผู้ที่ขอเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมจะต้องขอความเห็นชอบจากประเทศที่เป็นแหล่งทรัพยากร รวมทั้ง เจรจาต่อรองข้อความและเงื่อนไขเพื่อให้บรรลุซึ่งความเห็นชอบในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากร ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

การดำเนินการเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ให้อนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญแก่การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรา 66 และมาตรา 67 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ให้ชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมถึงสิทธิของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งพิธีสารฯ ยังก่อให้เกิดการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรมจากประเทศผู้ใช้สู่ประเทศผู้ให้ทรัพยากร และส่งเสริมให้มีการดำเนินการวิจัยร่วมและการวิจัยต่อเนื่องในประเด็นที่สำคัญหรือมีความสนใจร่วมกัน ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าถึง จะใช้สนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 ระหว่างวันที่ 18-29 ตุลาคม 2553 ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น*

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 ประเด็นหลักสำคัญที่จะนำเสนอภาคีพิจารณา ได้แก่ การรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ซึ่งเป็นพิธีสารที่ยกร่างขึ้นโดยคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ตามที่ได้รับมอบหมายจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 7 ผ่านการประชุมคณะทำงานเฉพาะกิจฯ และกลุ่มเจรจาระหว่างภูมิภาคทั้งหมด 8 ครั้ง ในระหว่างปี พ.ศ. 2547-2553

พิธีสารมีทั้งหมด 31 มาตรา ประกอบด้วย ส่วนนำ และข้อกำหนดใน 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อกำหนดทั่วไป ในเรื่องวัตถุประสงค์ ขอบเขต และความสัมพันธ์กับความตกลงระหว่างประเทศอื่น 2) ข้อกำหนดหลัก ในเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม กลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติตาม การเสริมสร้างสมรรถนะ การสร้างความตระหนักและการเข้าถึงและถ่ายทอดเทคโนโลยี และ 3) ข้อกำหนดสนับสนุน อาทิ การประชุมภาคีพิธีสาร องค์กรย่อย การลงนาม และการบังคับใช้

ในการพิจารณากำหนดท่าทีและกรอบเจรจาของประเทศไทยพิจารณาจากประเด็นที่ต้องมีการตัดสินใจในเชิงนโยบายที่จะต้องนำเข้าสู่การพิจารณาของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุม สมัยที่ 10 โดยกำหนดหลักการสำคัญเพื่อใช้เป็นกรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนประเทศไทย ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 ดังนี้

1. สิทธิอธิปไตยของประเทศเหนือทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตอำนาจของตน

ประเทศภาคีมีสิทธิและความเป็นเจ้าของในทรัพยากรธรรมชาติในขอบเขตอำนาจของประเทศ มีสิทธิและอำนาจในการกำหนดกระบวนการและเงื่อนไขในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ตามกรอบของกฎหมายภายในประเทศนั้นๆ

---

*ที่มา : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี "กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 ระหว่างวันที่ 18-29 ตุลาคม 2553 ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น" ระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 4 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันอังคารที่ 19 ตุลาคม 2553

2. ความโปร่งใสของกระบวนการและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์และความเสมอภาคในการเจรจาต่อรอง

การกำหนดกระบวนการและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จะต้องมีความชัดเจน และมีการเผยแพร่และเอื้ออำนวยการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงถึงความโปร่งใสของกระบวนการ และส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างสมรรถนะของประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ในการทำให้เกิดความเสมอภาคในการเจรจาต่อรองข้อตกลงและเงื่อนไขในการแบ่งปันผลประโยชน์

3. การจัดทำเงื่อนไขร่วมกันในการแบ่งปันผลประโยชน์เมื่อมีการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม

ประเทศภาคีจะต้องจัดให้มีการทำเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน (Mutually Agreed Terms) ในการแบ่งปันผลประโยชน์เมื่อมีการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

4. การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ควรดำเนินการให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ในรูปแบบของการเข้าถึงและถ่ายทอดเทคโนโลยี และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและฐานทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการแบ่งปันผลประโยชน์ที่คำนึงถึงบริการทางนิเวศน์ รวมทั้งความร่วมมือในการเพิ่มพูนศักยภาพของประเทศผู้ให้ทรัพยากรในการทำวิจัยต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพยากรพันธุกรรมที่เป็นเจ้าของ

5. การป้องกันการลักลอบใช้ทรัพยากรพันธุกรรม

พิธีสารควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ และมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องของการลักลอบใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม

6. การมีส่วนร่วมของชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 66 และมาตรา 67 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ให้ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมถึงสิทธิของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

ความเป็นมาของพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม*

1. ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในลำดับที่ 188 เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547

2. มาตรา 15 ของอนุสัญญาฯ ได้ระบุให้ตระหนักถึงสิทธิอธิปไตยของรัฐเหนือทรัพยากรธรรมชาติของตน โดยกำหนดหลักการในเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการดำเนินการให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ที่สนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

3. สมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการประชุมสมัยที่ 7 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2547 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย มีมติให้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ (Ad Hoc Open-ended Working Group on Access and Benefit-sharing) เพื่อจัดทำและเจรจาต่อรองระบอบระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ (International Regime on Access and Benefit Sharing) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับรองเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการดำเนินการตามมาตรา 15 และวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

4. คณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ได้มีการประชุมทั้งหมด 8 ครั้ง ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2548 – กรกฎาคม 2553 เพื่อจัดทำเนื้อหาของระบอบระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ในรายข้อบท ซึ่งได้รับการพัฒนาไปเป็นพิธีสารที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ได้แก่ "พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม" โดยกำหนดจะเสนอเพื่อรับการรับรองในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 ในระหว่างวันที่ 18-29 ตุลาคม 2553 ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น

5. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการดังนี้

---

*ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 จัดการประชุมหารือและระดมความเห็นระหว่างภาคส่วนต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ ทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายระหว่างประเทศ ตั้งแต่เดือนมกราคม – สิงหาคม 2553 จำนวน 6 ครั้ง และเวียนเอกสารร่างพิธีสารฯ ให้หน่วยงานต่างๆ จำนวน 29 หน่วยงาน เพื่อขอรับทราบความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง

5.2 จัดการประชุมคณะทำงานการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ (นายวิชา ธิติประเสริฐ เป็นประธาน) เพื่อจัดทำกรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมฯ จำนวน 2 ครั้ง และนำเสนอกรอบการเจรจาดังกล่าวต่อคณะอนุกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน) เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2553 และคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน) เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2553 ตามลำดับ

5.3 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกรอบการเจรจาดังกล่าว เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2553 โดยให้นำเสนอรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

สาระสำคัญของพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม*

วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม รวมถึงโดยการเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยีนั้น ซึ่งสนับสนุนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

สาระสำคัญ

พิธีสารมีทั้งสิ้น 31 มาตรา แบ่งเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

2.1 ส่วนนำ แสดงถึงความเป็นมา และหลักการสำคัญที่ใช้ในพิธีสารฯ อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ความเท่าเทียมในการเจรจาต่อรอง ความแน่นอนทางกฎหมาย และสิทธิของชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิมและชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

2.2 ข้อกำหนดทั่วไป (มาตรา 1-3 bis) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขต และความสัมพันธ์กับความตกลงระหว่างประเทศอื่น ที่กำหนดให้พิธีสารฯ ครอบคลุมทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น

2.3 ข้อกำหนดหลัก (มาตรา 4-17+18 bis) มีข้อกำหนดที่สำคัญ อาทิ การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การดำเนินการในกรณีการวิจัยและกรณีข้ามแดน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม การปฏิบัติตาม (compliance) และการติดตามตรวจสอบและรายงาน

2.4 ข้อกำหนดสนับสนุน (มาตรา 18-31) อาทิ ประเทศที่มิใช่ภาคี (non-parties) การประชุมภาคีพิธีสาร องค์กรย่อย การลงนาม และการบังคับใช้ เป็นต้น

2.5 เอกสารแนบท้าย (annex) จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน และรายการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม

---

*ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : bis หมายถึง ทวิ

เหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับ*

เรื่อง กรอบการเจรจาสำหรับคณะผู้แทนไทยในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 ระหว่างวันที่ 18-29 ตุลาคม 2553 ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น

<u>เหตุผลความจำเป็น</u>

1. การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 ระหว่างวันที่ 18-29 ตุลาคม 2553 ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น จะมีการนำเสนอเนื้อหาของพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมต่อที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ เป็นครั้งแรก เพื่อให้ประเทศภาคีรับรองพิธีสารฯ จึงจำเป็นต้องมีกรอบเจรจาเพื่อใช้ในการรับรองพิธีสารดังกล่าว

2. จากกระแสของโลกในปัจจุบันที่มีแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ ที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมเป็นพื้นฐานและวัตถุดิบในการพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงแห่งหนึ่งของโลก คือประมาณร้อยละ 7-10 ของความหลากหลายทางชีวภาพในโลก จึงเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นแหล่งทรัพยากรพันธุกรรมซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเฉพาะนักวิจัยและบริษัทอุตสาหกรรมชีวภาพต่างๆ อาทิ ยา เครื่องสำอาง และอาหาร ให้ความสนใจและเข้ามานำทรัพยากรเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อเนื่องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าทางการตลาด

3. การนำทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยมีเพียงค่าตอบแทนในลักษณะของการซื้อขายแลกเปลี่ยนทรัพยากร หรือเป็นความร่วมมือในการวิจัยระหว่างสถาบันในขั้นต้นๆ ไม่มีการพิจารณาให้ค่าตอบแทนหรือการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ต่อเนื่องจากการพัฒนาในแต่ละขั้นตอนและการเป็นเจ้าของร่วมในสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอาง ที่มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์และผลตอบแทนทางการตลาดสูง

4. การลักลอบนำทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้โดยไม่มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือเมื่อนำไปใช้แล้วไม่มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้ประเทศและเจ้าของทรัพยากร เช่น ในกรณีของกวาวเครือที่นำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและยาที่มีมูลค่าทางการตลาดสูงโดยไม่มีการแบ่งปันผลประโยชน์

---

*ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตให้กับไทยซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากร รวมถึงการวิจัยร่วมระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีการนำตัวอย่างทรัพยากรชีวภาพออกไปโดยการจัดทำข้อตกลงที่นักวิจัยชาวไทยเสียเปรียบในเรื่องของการได้รับผลประโยชน์และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาต่อยอดทรัพยากรนั้น

5. การขาดกฎระเบียบที่กำกับดูแลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทั้งในระดับประเทศ และเมื่อทรัพยากรนั้นถูกนำออกไปนอกประเทศ เพื่อไปใช้ประโยชน์ในประเทศอื่น ซึ่งไม่มีระบบในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติทั้งในเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศผู้ให้ทรัพยากรและการจัดทำข้อตกลงที่จัดให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

<u>ประโยชน์ที่จะได้รับ</u>

1. กรอบการเจรจา จะใช้เป็นกรอบให้คณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีกรอบนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการเจรจาเพื่อรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10

2. พิธีสารจะใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรองรับหลักการ การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และจัดให้มีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องโดยถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้ให้ และเกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมจากผู้ใช้สู่ผู้ให้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

3. ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ที่มีทรัพยากรทางพันธุกรรมที่หลากหลาย หากแต่การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงล้าหลังกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว จะได้มีเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อใช้ให้เกิดผลบังคับทางกฎหมายเมื่อทรัพยากรพันธุกรรมที่เข้าถึงออกนอกประเทศและเมื่อทรัพยากรดังกล่าวอยู่ในขอบเขตอำนาจของประเทศผู้ใช้ ป้องกันการลักลอบนำทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์โดยไม่ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เกิดความชัดเจนและโปร่งใสในการนำทรัพยากรพันธุกรรมมาใช้ประโยชน์เมื่อเป็นประเทศผู้ใช้ทรัพยากร รวมถึงประเทศและผู้เป็นเจ้าของจะได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์ในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา

4. เจ้าของทรัพยากรพันธุกรรมทั้งในระดับประเทศ หน่วยงาน/สถาบัน และชุมชน จะได้รับผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรนั้นในรูปแบบผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงิน อาทิ ค่าธรรมเนียมในการใช้ประโยชน์ เงินทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่อยอด และการเป็นเจ้าของร่วมในสิทธิในทรัพย์สินทาง

ปัญญา และผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงิน อาทิ ความร่วมมือในการวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม และผลลัพธ์จากการวิจัยและพัฒนา

5. ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญและมีวิถีชีวิตที่อิงอาศัยทรัพยากรชีวภาพ และเป็นเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ทั้งในรูปของผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ที่มีฐานจากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นของตน รวมถึงมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้อนุญาตใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่ของชุมชน

6. หากพิธีสารฯ ได้รับการรับรอง จะทำให้ประเทศมีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนเงินทุนภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility - GEF) ในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ เพื่อเป็นการเตรียมการในการให้สัตยาบันและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินงานตามพิธีสารฯ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงาน องค์กร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้

ความเห็นชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง*

คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานคนที่สอง มีองค์ประกอบเป็นผู้แทนจากกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงบประมาณ ในการประชุมครั้งที่ 1/2553 เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2553 คณะกรรมการฯ มีความเห็นดังนี้

1. พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศในการจัดให้มีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องโดยถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้ให้ และเกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมจากผู้ใช้สู่ผู้ให้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2. พิธีสารดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย ซึ่งมีบทบาทที่เป็นทั้งประเทศผู้ให้และผู้ใช้ทรัพยากรพันธุกรรม โดยประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีทรัพยากรทางพันธุกรรมที่หลากหลาย หากแต่การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงล้าหลังกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว จะได้มีเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อใช้ให้เกิดผลบังคับทางกฎหมายเมื่อทรัพยากรพันธุกรรมที่เข้าถึงออกนอกประเทศและเมื่อทรัพยากรดังกล่าวอยู่ในขอบเขตอำนาจของประเทศผู้ใช้ รวมถึงได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์ในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา

3. เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ประโยชน์และนำเข้าพันธุกรรมพืชและสัตว์ เพื่อใช้ในการเกษตรเป็นจำนวนมาก อาจได้รับผลกระทบจากข้อกำหนดตามพิธีสาร โดยเฉพาะในเรื่องของการแบ่งปันผลประโยชน์ ดังนั้น ในการเจรจาต่อรองและรับรองพิธีสารในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 จึงควรมีการกำหนดกรอบการเจรจาในเชิงนโยบายที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขในการรับรองพิธีสารฯ ของประเทศไทย

---

*ที่มา : สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. เห็นควรให้รับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 โดยให้ดำเนินการตามกรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารฯ ที่แสดงถึงหลักการสำคัญที่ต้องใช้ในการเจรจาในภาพรวม

5. เห็นชอบให้นำเสนอกรอบการเจรจาดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ก่อนเสนอเพื่อขอรับความเห็นชอบจากรัฐสภาต่อไป

มติคณะรัฐมนตรี

เรื่อง กรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม*

คณะรัฐมนตรีมีติเห็นชอบเรื่อง กรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในวันพุธที่ 29 กันยายน 2553 ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ ทั้ง 2 ข้อ ดังนี้

1. ให้รับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 โดยให้ดำเนินการตามกรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมฯ

2. ให้นำเสนอกรอบการเจรจาดังกล่าว เพื่อขอรับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ต่อไป

สรุปสาระสำคัญ

สาระสำคัญของพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม รวมถึงโดยการเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยีนั้น ซึ่งสนับสนุนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

พิธีสารมีทั้งสิ้น 31 มาตรา แบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่วนนำ แสดงถึงความเป็นมา และหลักการสำคัญที่ใช้ในพิธีสารฯ อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ความเท่าเทียมในการเจรจาต่อรอง ความแน่นอนทางกฎหมาย และสิทธิของชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิมและชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ข้อกำหนดทั่วไป (มาตรา 1-3 bis) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขต และความสัมพันธ์กับความตกลงระหว่างประเทศอื่น ที่กำหนดให้พิธีสารฯ ครอบคลุมทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น

---

*ที่มา : มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 กันยายน 2553. (ข้อมูลออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://www.thaigov.go.th และ http://www.eppo.go.th/admin/cab/cab-2553-09-28.html#31 สืบค้น ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2553.

3. ข้อกำหนดหลัก (มาตรา 1-17+18 bis) มีข้อกำหนดที่สำคัญ อาทิ การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การดำเนินการในกรณีการวิจัยและกรณีข้ามแดน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม การปฏิบัติตาม (compliance) และการติดตาม ตรวจสอบและรายงาน

4. ข้อกำหนดสนับสนุน (มาตรา 18-31) อาทิ ประเทศที่มิใช่ภาคี (non-parties) การประชุมภาคี พิธีสาร องค์กรย่อย การลงนาม และการบังคับใช้ เป็นต้น

5. เอกสารแนบท้าย (annex) จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน และรายการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม)

"สิทธิชุมชน" ใน "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550"*

หมวดที่ ๓

ส่วนที่ ๑๒

สิทธิชุมชน

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อม ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

---

*ที่มา : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ข่าวจากสื่อมวลชน

1. แนะจดสิทธิบัตรควรระบุที่มา "ทรัพยากรชีวภาพ" ตอบแทนต้นทางภูมิปัญญาดั้งเดิม*

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม: ทิศทางในเวทีโลกและการดำเนินงานของประเทศไทย" เมื่อวันที่ 20 ต.ค.52 ที่ผ่านมา ณ โรงแรมรามา การ์เด้นส์ เพื่อระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทและแนวทางของไทยในการเข้าถึง และแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพที่สอดคล้องกับนานาชาติ

ดร.วนิดา กำเนิดเพ็ชร์ นักวิชาการ กรมปศุสัตว์ กล่าวกับสื่อมวลชนและทีมข่าววิทยาศาสตร์ ASTV ผู้จัดการออนไลน์ ว่า ที่ผ่านมีปัญหาในเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพที่ไม่เป็นธรรมอยู่มาก แม้จะมีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพก็ตาม แต่ประเทศที่เป็นเจ้าของทรัพยากร มักไม่ได้รับผลประโยชน์จากการที่ประเทศอุตสาหกรรมนำเอาทรัพยากรเหล่านั้น ไปพัฒนาเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม ทำให้ประเทศเจ้าของทรัพยากรขาดแรงจูงใจที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านั้นไว้อย่างยั่งยืน

ในอนุสัญญาฯ ได้ระบุไว้ในมาตรา 15 ว่าให้แต่ละประเทศมีอำนาจอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่อาณาเขตของตน และสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม รวมทั้งดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ที่ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ดังนั้น ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ในปี 2545 จึงได้มีมติเห็นชอบแนวทางบอนน์ ว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามความสมัครใจ ต่อมาในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 7 ในปี 2547 ได้แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ขึ้น เพื่อจัดทำระบอบระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งมีการประชุมเจรจามาอย่างต่อเนื่อง 7 ครั้ง และจะมีการประชุมอีก 2 ครั้ง จากนั้นจะนำร่างระบอบดังกล่าวไปเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 ซึ่งจะมีขึ้นในเดือน ต.ค. 2553 ณ เมืองนาโกยา ประเทศญี่ปุ่น พิจารณาเห็นชอบระบบระหว่างประเทศฯ ให้มีผลบังคับใช้ในทาง

---

*ที่มา : แนะจดสิทธิบัตรควรระบุที่มา "ทรัพยากรชีวภาพ" ตอบแทนต้นทางภูมิปัญญาดั้งเดิม. (ข้อมูลออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://www.environnet.in.th/index.php?option=com_content&view=article&id=773&catid=5&Itemid=18 สืบค้น ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2553.

ปฏิบัติ โดยจะมีการเจรจากันว่าจะกำหนดให้การปฏิบัติตามระบอบระหว่างประเทศฯ เป็นไปตามความสมัครใจหรือมีกฎหมายบังคับ หรือเป็นลักษณะผสมผสานทั้งสองรูปแบบตามความเหมาะสม

ดร.วนิดา กล่าวว่าสาระสำคัญในระบอบระหว่างประเทศจะพูดถึงแนวทางต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรชีวภาพและผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งการเข้าถึงทรัพยากรและการแบ่งปันผลประโยชน์ เช่น การจดสิทธิบัตร ต่อไปอาจต้องแจ้งแหล่งที่มาของทรัพยากรชีวภาพที่ใช้ในการวิจัยด้วย เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลตอบแทนย้อนกลับมาสู่ผู้เป็นเจ้าของทรัพยากร และส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากร รวมถึงเกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาดั้งเดิมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพเหล่านั้น นอกจากนี้ การประชุมเจรจาเรื่องระบอบระหว่างประเทศครั้งต่อๆ ไปที่จะมีขึ้นนั้น ก็อาจมีปัญหาคล้ายๆ กับเวทีเจรจาแก้ปัญหาภาวะโลกร้อนที่ผ่านๆมา เพราะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ระหว่างประเทศเช่นเดียวกัน แต่เชื่อว่าน่าจะตกลงกันได้ในที่สุด โดยกลุ่มประเทศจี 77 (G77) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและเป็นแหล่งของทรัพยากรชีวภาพ จะมีอิทธิพลต่อการประชุมพอๆ กับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมที่เป็นผู้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ

ส่วนประเทศไทยนั้น มีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพค่อนข้างมาก เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542, พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 เป็นต้น รวมทั้งร่างระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเข้าถึงและได้รับประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ... ซึ่งเป็นกรอบว่าประเทศไทยควรจะดำเนินการเพื่อมีส่วนร่วมในประชาคมโลกอย่างไร โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ด้าน ดร.ธนิต ชังถาวร นักวิชาการด้านกฎหมายชีวภาพ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) กล่าวเพิ่มเติมว่า ประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นแหล่งของทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และมักประสบกับปัญหาต่างชาติเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโจรสลัดทางชีวภาพ ซึ่งหลายประเทศในอาเซียน เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย มีท่าทีว่าอยากให้มีกฎหมายบังคับใช้ในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ ขณะที่บางประเทศ เช่น พม่า ลาว กัมพูชา ยังไม่มีท่าทีชัดเจน ขณะเดียวกันในกลุ่มประเทศอาเซียนเองก็มีกรอบข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ (ASEAN Framwork Agreement) ซึ่งมี 8 ประเทศที่ลงนามยอมรับข้อตกลงแล้ว แต่ประเทศไทยยังไม่ตัดสินใจลงนาม เพราะยังมีบางมาตราที่เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ ฉะนั้นควรศึกษาให้ดีก่อนที่จะลงนามยอมรับข้อตกลงนั้น อย่างไรก็ตาม ดร.ธนิต ยังบอกอีกว่าตอนนี้อาเซียนยังไม่มีจุดยืนที่แน่ชัด แต่หากอาเซียนผนึกกำลังกัน จะมีความเข้มแข็งมากพอที่จะต่อรองในเวทีนานาชาติได้ และถึงแม้ระเบียบหรือกฎหมายนานาชาติที่ออกมาจะดีแค่ไหน แต่ผลที่เกิดขึ้นก็ขึ้นอยู่กับการบังคับใช้กฎหมายในประเทศนั้นๆ ด้วย.

2. ยูเอ็นถกวิธีเยียวยาโลก เร่งพลิกฟื้นความหลากหลายทางชีวภาพ*

ยูเอ็นเปิดประชุมความหลากหลายทางชีวภาพที่ญี่ปุ่น ถกหนทางพลิกฟื้นสถานการณ์พืช-สัตว์สูญพันธุ์ จากน้ำมือมนุษย์

สำนักข่าวต่างประเทศรายงานเมื่อวันเสาร์(16 ต.ค.)ว่า 193 ชาติสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ(ซีบีดี)จะประชุมร่วมกันเป็นเวลา 12 วันที่เมืองนาโงยาของญี่ปุ่นเริ่มตั้งแต่วันจันทร์นี้ ท่ามกลางความล้มเหลวในการรักษาสัญญาของสมาชิกยูเอ็นที่เคยป่าวประกาศว่า ปี 2010 จะเป็นปีแห่งความหลากหลายทางชีวภาพเพราะในทางตรงกันข้าม สถานะของระบบนิเวศอันสำคัญอย่างแนวปะการังและป่าฝนกลับย่ำแย่กว่าเดิม

กองทุนอนุรักษ์สัตว์ป่า ออกรายงานเมื่อสัปดาห์ที่แล้วประเมินว่ามนุษย์ 6,800 ล้านคนบนพื้นโลกใช้ชีวิตเกินขีดความสามารถด้านชีวภาพของโลกไปถึง 50% เท่ากับว่าภายในปี ค.ศ.2030 หรืออีก 20 ปีข้างหน้า มนุษย์จะต้องการโลกสองใบสำหรับการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และตอบสนองความต้องการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติได้

รายงานระบุว่า สามประเด็นหลังที่จะเข้าสู่โต๊ะเจรจา ได้แก่ การกำหนดให้ปี 2020 เป็นเป้าหมายใหม่สำหรับการลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเพิ่มความช่วยเหลือทางการเงินในระยะกลางให้แก่ประเทศยากจนนำไปใช้คุ้มครองสัตว์ป่าและข้อตกลงที่เรียกว่าพิธีสารการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์(เอบีเอส)โดยสาระหลักคือการที่ประเทศยากจน จะได้รับค่าธรรมเนียมพันธุกรรมหากนักวิทยาศาสตร์พบเจอสัตว์หรือพืชท้องถิ่นที่นำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ อย่างในอุตสาหกรรมเภสัช เครื่องสำอางหรือพลังงานได้

บราซิลเตือนว่า เป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้หากการประชุมที่นาโงยา จะไม่บรรลุข้อตกลงเอบีเอส

หลายประเทศในกลุ่มจี 77 ซึ่งประกอบด้วยชาติกำลังพัฒนารวมจีนและอินเดีย ได้ออกมาเตือนเมื่อเดือนที่แล้วว่าหากยังไม่มีข้อตกลงเอบีเอสทางกลุ่มจะชะลอการสนับสนุนจัดตั้ง"ไอพีบีอีเอส"อันเป็นชื่อย่อขององค์กรนโยบายวิทยาศาสตร์ระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการบริการด้านระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่จะทำบัญชีรายชื่อสัตว์และพืชบนโลกนี้ แจกแจงคุณประโยชน์ของสิ่งมีชีวิตในบัญชีและให้คำแนะนำผู้กำหนดนโยบายประเทศต่างๆ

จุดยืนของกลุ่มจี 77 ได้สร้างความไม่พอใจกับประเทศร่ำรวยที่มองว่าไอพีบีอีเอสจะเป็นรากฐานของพันธกรณีว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต

---

*ที่มา : ยูเอ็นถกวิธีเยียวยาโลก เร่งพลิกฟื้นความหลากหลายทางชีวภาพ.
หนังสือพิมพ์คมชัดลึก วันที่ 18 ต.ค. 2553 ฉบับที่ 3285 หน้า 14

สำนักวิชาการ ให้การบริการทางวิชาการ

๑. ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ ให้บริการในวันและเวลาราชการ

- กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
  ด้านการเมืองการปกครอง ความมั่นคง การทหาร การยุติธรรม กฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อนุญาโตตุลาการ ทรัพย์สินทางปัญญา
- กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
  ด้านเศรษฐกิจ พาณิชย์ การเงิน การคลัง การธนาคาร การลงทุน งบประมาณ ประกันภัย อุตสาหกรรม คมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเกษตรและสหกรณ์
- กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
  ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม แรงงานและสวัสดิการสังคม เด็ก สตรี การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การกีฬา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การพลังงาน

๒. ณ จุดบริการสารสนเทศอิเล็คทรอนิกส์ (E-knowledge Services) อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓ ให้บริการในวันและเวลาราชการ สำหรับวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้บริการถึงเวลา ๑๙.๓๐ น. โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๗ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๘

พิมพ์ที่สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ออกแบบปกโดย น.ส.รติมา ศารทะประภา